

Москва је ове недеље по други пут после јула 2008. године примила представника Међународног трибунала за бившу Југославију (МТБЈ), главног тужиоца Сержа Брамерца. Његова претходница Карла дел Понте је пре одласка са функције признала, да њени контакти са Русијом нису успели – за осам година свог мандата она је покушавала посетити Москву, међутим Руси, - жалила се она, - никада нису одбијали да је приме, али је никада нису ни позивали, нити су наводили тачан датум њеног евентуалног доласка.

Серж Брамерц се састао са замеником министра иностраних послова Русије А.В.Јаковенком и учествовао на међународној научној конференцији „Нирнбершки процес: историјски и правни аспекти“, коју су организовали Институт за свеопшту историју Руске академије наука (РАН), Институт за државу и право РАН и Московски државни институт за међународне односе (МГИМО) МИП РФ.

Циљ доласка високог госта сасвим је разумљив: у новембру ће се у Савету безбедности разматрати питање о продужењу мандата Трибунала, па је зато главни тужилац информисао руску страну о току судских процеса и о мерама, које Тужилаштво МТБЈ предузима у циљу што скоријег окончања текућих послова. Сержу Брамерцу су били потребни јаки аргументи да би привукао Москву на своју страну, јер је познато да се Русија залаже за што скорије окончање рада МТБЈ, у складу са резолуцијама СБ ОУН и за трансформисање Трибунала у механизам резидуалне надлежности. Чак штавише, Русија сматра, да се судски поступци у вези низа предмета одуговлаче, те стога треба говорити не о продужетку мандата, већ о облицима и механизмима затварања МТБЈ.

Иза сувопарне информације МИП о третираним питањима „осигурања ефикасне сарадње држава, пре свега региона, са Трибуналом“, највероватније стоји разматрање хватања фактички последњег „злочинца“ – генерала Ратка Младића. То питање је посебно болно за Сержа Брамерца.

Још за време ступања на дужност јануара 2008. године Белгијанац Брамерц је изјавио, да је апсолутни приоритет МТБЈ – хапшење и спровођење у затвор у Хагу четворице преосталих на слободи лица, против којих је МТБЈ подигао оптужницу. Међутим, једног од њих – генерала Ратка Младића, не успевају пронаћи ни до данас. Све своје балканске турнеје тужилац је упорно посвећивао решавању тог питања. Београд, по свој прилици, не зна где се крије генерал, али са истом таквом упорношћу уочи сваког доласка Брамерца организује невиђену активност у циљу проналажења такозваног злочинца: маскирани полицајци и са оружјем на готово врше јавне претресе у кући супруге генерала, у стану сина, плаше невесту, а потом је отпуштају с посла, одузимају без санкционисања суда све паре из куће сина и Младећеве супруге, па чак и од комшије поред њихове куће, а у циљу да „онемогуће финансирање хашког злочинца“ полиција врши бесконачне претресе и саслушања могућих саучесника, међу којима су познати новинари, војна лица, саборци.

Како би убедили Хаг у своје озбиљне намере, полиција хапси такозване „помагаче“ и „јатаке“ генерала, укључујући малолетнике, и држе их у тамници под истрагом већ неколико година, а судији су забранили да изрекне ослобађајућу пресуду по оптужници против њих до доласка Брамерца у Београд. Такав пијетет према главном тужиоцу МТБЈ у вези је с тиме, што он хапшење генерала поставља као услов за улазак Србије у Европску унију, инсистирајући да се и даље примењује принцип условљавања процеса евроинтеграције потпуном сарадњом Београда са МТБЈ. А улазак у Европску унију за Србију је болно питање, које је истовремено и питање очувања актуелне власти, и економске стабилизације, и паритетности у европских структурама.

Пошто је трагање за генералом на Балкану зашло у ћорсокак, власти Србије одавно већ алудирају на то да се он крије у Русији, па је зато Серж Брамерц имао потребу да то питање постави МИП, што је он вероватно и учинио. Међутим, тешко да је то траг који може довести до успеха. А Брамерцу је успех веома потребан, јер се ради о продужетку овлашћења МТБЈ и о његовом реизбору за нови мандат.

Став Русије по питању продужетка делатности Трибунала, мада и полако, али се формира. Ако је и могућ пристанак Москве у вези са тим питањем, онда се ради о неколико месеци, а не више од тога. Зато ћемо ми ускоро постати сведоци сумирања мрачних резултата његовог рада - 66 процената свих које прогони Трибунал су Срби, од 19 умрлих у време истраге 16 су Срби. Од 27 ухапшених шефова држава, команданата, премијера, вице-премијера, министара одбране и председника парламента 19 су Срби. Србе је Трибунал осудио на укупно 904 године затвора, Хрвате на 171, муслимане на 39, косовске албанце на 19 и Македонце на 12 година робије.

И док МТБЈ и даље функционише, док његови материјали још нису завршили у недоступним архивама, компетентни међународни органи би требало да констатују необјективну делатност Трибунала, да потом захтевају не просто његово затварање, него и оцену рада судија и тужилаца, а потом и ослобађање свих невино осуђених. Зато би се, по нашем мишљењу, Серж Брамерц требао бринути због питања, какву ће пресуду изрећи историја самом Трибуналу. А Русија је дужна да доприноси оптимизацији тог процеса.

Јелена Гускова, руководилац Центра за проучавање савремене балканске кризе
Института славистике Руске академије наука

(Фонд стратешке културе)